

INCIDÈNCIA COMPTABLE I FISCAL DELS COSTOS OCASIONATS PER LA CRISI DE LA COVID-19

Analitzem en aquesta Addenda especial les incidències comptables i fiscals d'alguns dels costos ocasionats per la situació econòmica actual, extraordinària, associada a la COVID-19.

INTRODUCCIÓ

La Llei de l'Impost de Societats, la Llei 27/2014, de 27 de novembre, d'ara endavant LIS, estableix que en el mètode d'estimació directa la base imposable presa com a punt de partida el resultat comptable, que pot ser objecte de correcció conformement a les disposicions de la Llei.

Per això, plantejarem el tractament comptable dels costos certs associats a la crisi, analitzant en paral·lel si la llei tributària limita parcialment o totalment la seva deducció fiscal.

Analitzarem també les conseqüències que tals costos poden tenir en el càlcul dels pagaments fraccionats de l'Impost de Societats, el primer dels quals és ja pròxim, el dilluns 20 d'abril (excepte ajornament de termini, com es presumeix que així sigui).

Els costos produïts per la crisi podran donar lloc al reconeixement comptable de despeses per dotació **de provisions per insolvències de clients o per a reestructuracions**, entre altres.

En general, segons la Norma de Registre Valoració 15a del vigent Pla General de Comptabilitat, d'ara endavant **PGC**, l'empresa reconeixerà com a provisions els **passius** que complint els requisits de registre o reconeixement comptable continguts en el Marc Conceptual, **corresponguin a obligacions que resultin indeterminades quant a l'import o quant a la data de venciment que es cancel·laran**.

I per als **passius**, el Marc Conceptual assenyala que "han de reconèixer-se en el balanç quan sigui probable que, al seu venciment i per a liquidar la corresponent obligació, hagin de lliurar-se o cedir-se recursos que incorporin beneficis econòmics futurs, i sempre que es puguin valorar amb fiabilitat".

El tractament fiscal és més restrictiu que el comptable.

Per tant, **res no impedeix el reconeixement d'una provisió al llarg de l'exercici comptable**, per exemple a 31 de març, que pugui afectar el pagament fraccionat de l'Impost de Societats. Ara bé, **al final de l'exercici** s'ha de calcular el valor actual de la millor estimació possible de l'escenari per cancel·lar o transferir a un tercer la corresponent obligació, **i registrar els ajustos que corresponguin** per l'actualització de la provisió com una despesa financera segons es vagin reportant, excepte per a provisions amb venciment fins a un any.

En general, **des de la conveniència financera-fiscal, la comptabilització de despeses no considerades fiscalment deduïbles tenen un efecte positiu** de cara al càlcul alternatiu del pagament fraccionat segons resultat comptable. En el cas de despeses **que siguin raonablement**

deduïbles, però que també seria admissible que ho fossin en un exercici posterior, esgotar la deduïbilitat fiscal pot resultar finalment contraproductiu, si la base imposable de 2020 resulta negativa, per la limitació legal a la compensació de bases imposables negatives.

ELS COSTOS D'INSOLVÈNCIES DE CLIENTS

1.1. Tractament comptable de les insolvències de clients

El Codi de Comerç estableix en el seu article 39.2 l'obligació de practicar les correccions valoratives que tinguin en compte la **deterioració**, sigui o no definitiu, dels elements patrimonials al tancament de l'exercici, amb la finalitat d'atribuir a aquests actius el valor inferior de mercat que en el seu cas els correspongui.

En el Quadre de Comptes del **PGC**, entre les pèrdues per deterioració de l'actiu recull en el **compte 694 les correccions valoratives, realitzades al tancament de l'exercici, per deterioració de caràcter reversible en els saldos de clients i deutors.**

El **compte 695** "Dotació a la provisió per operacions comercials" recull la **dotació** realitzada per l'empresa per al reconeixement d'obligacions presents derivades del seu trànsit comercial, sempre que no trobin reflex en altres comptes del grup 6; en particular, es comptabilitzaran en aquest compte les pèrdues associades a contractes onerosos, i els compromisos assumits a conseqüència del lliurament de béns o la prestació de serveis.

En l'àmbit comptable **s'admet el càlcul global** de la deterioració dels saldos d'operacions comercials, en general per un **3 per 100 del seu total**, minorat en el seu cas en l'import recuperable de les garanties que s'haguessin dotat a favor de l'empresa. **S'exclouen** de la base de càlcul els saldos amb les Administracions públiques i aquells per als quals s'hagués realitzat una anàlisi individualitzada de la deterioració del seu valor.

1.2. Tractament fiscal de les insolvències de clients

1.2.1 Tractament de les insolvències en l'Impost de Societats

L'article 13 de la LIS "correccions de valor: pèrdua per deterioració del valor dels elements patrimonials", permet la deduïbilitat de les pèrdues per deterioració dels crèdits dels deutors, derivades de les possibles insolvències d'aquests, quan en el moment de la meritació de l'Impost concorri alguna de les següents circumstàncies:

- **Que hagi transcorregut el termini de sis mesos des del venciment de l'obligació.**
- Que el deutor estigui declarat en situació de concurs.
- Que el deutor estigui processat pel delictes d'alçament **de béns**.
- Que les obligacions hagin estat **reclamades judicialment** o siguin objecte d'un litigi judicial o procediment arbitral de la solució del qual depengui el seu cobrament.

En tot cas, les **moratòries de cobraments establertes legalment** no semblen permetre la deduïbilitat en l'Impost de Societats de les dotacions per insolvències que es dotin comptablement. Sembla possible fer actualització financera dels cobraments ajornats legalment o explícits, encara que l'ajornament sigui inferior a un any, atès que no es corresponen amb les condicions comercials habituals.

No seran deduïbles les següents pèrdues per deterioració de crèdits:

- De crèdits deguts per entitats **de dret públic**, excepte que siguin objecte d'un procediment arbitral o judicial que versí sobre la seva existència o quantia.

- De crèdits deguts per persones **o entitats vinculades**, tret que estiguin en situació de concurs i s'hagi obert la fase de liquidació en els termes de la Llei Concursal.
- Els corresponents a estimacions **globals** del risc d'insolvències de clients i deutors.

A diferència de l'assenyalat per a l'àmbit comptable, en l'àmbit tributari, **només les PIMES**, definides a aquest efecte com a entitats amb volum de facturació anual inferior a 10 milions d'euros, tenen la possibilitat de dotar pèrdues per deterioracions de clients per estimació **global**, i només **per un u per 100**. També existeixen regles especials per a entitats financeres, fons de titulització hipotecària i fons de titulització d'actius, que no comentarem.

En les presents circumstàncies, els **retards** que comencen a advertir-se en els cobraments de clients només justificarien la dotació de la provisió si haguessin transcorregut més de sis mesos des del venciment de l'obligació de pagament. Si atenem la data de tancament del primer trimestre de 2020, el 31 de març, la dotació només procediria per a venciments fins a 29 de setembre de 2019 pendents de cobrament a la primera data citada.

Les **restants circumstàncies** que permeten la dotació de la deterioració (**concurs, alçaments de béns, reclamacions judicials**) en general hauran d'haver-se produït amb anterioritat al vigent estat d'alarma, atès que la seva tramitació judicial haurà quedat normalment demorada per aquesta causa.

1.2.2. Tractament de les insolvències en l'Impost sobre el Valor Afegit

La Llei de l'Impost sobre el Valor Afegit (d'ara endavant L'IVA) estableix en els apartats tres i quatre de l'art. 80 la **possibilitat de modificar la base imposable de l'IVA en el cas d'impagament de les operacions**, donant-se certes condicions.

D'una banda, la base imposable pot reduir-se quan el destinatari de les operacions subjectes a l'Impost no hagi fet efectiu el pagament de les quotes repercutides i existeixi un **procediment concursal** contra ell, sent l'acte de declaració de concurs posterior a la meritació de l'Impost. La modificació ha de realitzar-se dins dels **tres mesos** des que es publiqui l'acte de declaració de concurs.

D'altra banda, la L'IVA permet la **reducció proporcional de la base imposable** quan els **crèdits** corresponents a les quotes repercutides per les operacions gravades siguin totalment o parcialment **incobrables**; es consideren com a tals quan el crèdit reuneixi les següents condicions:

- Que hagi transcorregut **un any** des de la meritació de l'Impost repercutit sense que s'hagi obtingut el cobrament de tot o part del crèdit derivat d'aquest. Si el titular és una **PIME** (per haver obtingut un volum d'operacions l'any immediat anterior de fins a 6.010.121,04 euros), el termini és de sis **mesos o d'un any**, a la seva elecció.

En les **operacions a termini o amb preu ajornat**, l'any, o si escau, el termini de sis mesos, **comença a comptar des del venciment del termini o terminis impagats**, no des de la meritació de l'Impost repercutit. En aquestes operacions a termini, bastarà instar el cobrament d'un dels terminis perquè el crèdit es consideri incobrable i la base imposable pugui reduir-se en la proporció que correspongui al termini o terminis impagats.

Hi ha regles especials per al **règim especial del criteri de caixa**.

- Que tal circumstància hagi quedat reflectida en els Llibres Registre exigits per a aquest impost.
- Que el **destinatari** de l'operació actuï en la condició d'empresari o professional, o en un altre cas, que la base imposable, IVA exclòs, sigui superior a 300 euros.
- Que el subjecte passiu hagi instat el cobrament dels deutes mitjançant **reclamació judicial o requeriment notarial**, fins i tot quan es tracti de crèdits afermats per ens públics. En les

operacions que tinguin per destinataris a aquests, la reclamació judicial o el requeriment notarial se substituirà per una certificació expedida per l'òrgan competent.

- El termini per efectuar la modificació de la base imposable és de tres **mesos següents a la finalització del termini d'un any**, o si escau, de sis mesos, des del moment de la meritació de l'operació o del venciment del termini o terminis impagats en el cas d'operacions a termini. Una vegada expedida la factura rectificativa del destinatari, el subjecte passiu disposarà d'un **mes per comunicar per via telemàtica a l'AEAT** la modificació de la base imposable i enviar a factura rectificativa.

Finalment, cal tenir en compte que **no procedirà la modificació de la base imposable** quan es tracti de crèdits **amb garantia real, afermats** per entitats de crèdit o societats de garantia recíproca, o coberts per un contracte d'assegurança de crèdit o de caució, en la part garantida; crèdits **entre persones o entitats vinculades**; deguts o afermats per ens **públics**; o el deutor del qual no estigui establert en el territori d'aplicació de l'Impost, ni a Canàries, Ceuta o Melilla.

LA PREVISIÓ DEL PRIMER PAGAMENT FRACCIONAT DE L'IMPOST DE SOCIETATS 2020

Dins dels primers 20 dies naturals dels mesos d'abril, octubre i desembre, els contribuents estan obligats a efectuar un pagament fraccionat a compte de la liquidació anual corresponent al període impositiu que estigui en curs el dia 1 de cadascun dels mesos indicats.

Per tant, **en els primers 20 dies naturals del mes d'abril de 2020**, i a resguard de l'ampliació del termini pel govern central, els contribuents hauran d'afrontar **el primer pagament fraccionat a compte de l'Impost de societats corresponent a l'exercici 2020**, la declaració anual del qual es presentarà, amb caràcter general, el mes de juliol de 2021.

Al marge de l'anterior, **mereix un comentari el termini de la declaració de l'Impost de societats de període impositiu 2019**, que no s'ha modificat. Donada la data de tancament de l'exercici 2019 per a la generalitat de les societats (31 de desembre de 2019), el termini finalitza el 25 de juliol de 2020 –el termini comprèn els 25 dies següents als 6 mesos posteriors al tancament de l'exercici-.

Però a conseqüència de la crisi sanitària, **el Reial decret llei 8/2020 permet el retard en la formulació dels comptes** (que pot produir-se fins tres mesos després de la finalització de l'estat d'alarma) **i en la seva aprovació** (fins tres mesos després de la finalització del termini de formulació). Podria ocórrer llavors que la Junta General de l'entitat aprovés els comptes anuals una vegada esgotat el termini de presentació de la declaració de l'Impost de societats, la qual cosa resultaria absurd, perquè la liquidació de l'Impost parteix d'uns estats comptables que es presumeixen aprovats per la Junta.

Per tant, resulta precisa l'adaptació de la LIS a les noves circumstàncies.

El primer pagament fraccionat s'efectuarà en un context marcat per la **irrupció de la COVID-19** el mes de març de 2020, que ha suposat, entre altres efectes, la paralització de l'activitat econòmica al nostre país després de la declaració de l'estat **d'alarma**.

A continuació, analitzem l'impacte que podria tenir aquest fet excepcional en el primer pagament fraccionat, a l'espera que el Govern prengui alguna mesura **excepcional** com pogués ser l'ampliació del termini d'opció pel sistema de càlcul segons base imposable del període de referència, que pogués servir per a pal·liar **l'impacte econòmic** en el teixit empresarial.

- **Modalitat de pagament fraccionat aplicable amb caràcter general, regulada en l'apartat 2 de l'article 40 LIS, en funció de la quota líquida de l'última declaració**

En aquesta **primera modalitat**, el pagament fraccionat es calcula aplicant **el 18 per 100** sobre la **quota íntegra de l'últim període impositiu** el termini de declaració del qual estigüés

vençut el primer dia dels 20 naturals dels mesos d'abril, octubre o desembre, segons el pagament fraccionat de què es tracti, minorada per les deduccions i bonificacions i per les retencions i ingressos a compte.

Si el resultat fos **zero o negatiu**, no existeix obligació de presentar la declaració.

Si l'últim període impositiu té una durada inferior a l'any, es pren a més la part proporcional de la quota de períodes impositius anteriors, fins a completar un període de 12 mesos.

- **Modalitat de pagament fraccionat segons base imposable, regulada en l'apartat 3 de l'article 40 de la Llei de l'Impost**

Aquesta **segona modalitat** de càlcul **és opcional, excepte per a aquells contribuents l'import net de la xifra de negocis dels quals hagi superat els sis milions d'euros** en els 12 mesos anteriors a la data en què s'iniciï el període impositiu al qual correspongui el pagament fraccionat per als quals resulta obligatòria.

Les entitats l'import net de les quals de la xifra de negocis no superi els sis milions d'euros en aquests 12 mesos, **que vulguin optar per aquesta modalitat**, hauran de fer-ho mitjançant la declaració censal (model 036), **durant el mes de febrer de l'any natural a partir del qual hagi de fer efecte** sempre que el període impositiu a què es refereixi la citada opció coincideixi amb l'any natural.

No obstant això, en **situacions excepcionals, com la present**, quan no ha estat fins al mes de març de 2020 que s'ha començat a manifestar la crisi, **semblaria raonable l'ampliació d'aquest termini, incloent-hi el mes d'abril**, per a poder optar per aquesta segona modalitat de pagament fraccionat. De no adoptar-se aquesta mesura s'estaria exigint a les petites i mitjanes empreses un sobreesforç econòmic, aliè a la seva veritable capacitat econòmica en el moment actual.

Si el període impositiu **no coincideix amb l'any natural**, l'opció s'exercitarà d'igual manera (model 036), però durant el termini de dos mesos a comptar des de l'inici d'aquest període impositiu o dins del termini comprès entre l'inici d'aquest període impositiu i la finalització del termini per a efectuar el primer pagament fraccionat corresponent al referit període impositiu quan aquest últim termini fos inferior a dos mesos. La **renúncia** a aquesta opció haurà de fer-se en els mateixos terminis comentats anteriorment i de la mateixa manera.

Amb la **norma vigent**, la quantia del pagament fraccionat en aquesta modalitat equival al resultat d'aplicar a la base imposable del període dels 3, 9 o 11 primers mesos de cada any natural, el percentatge que resulti de multiplicar **per 5/7 el tipus de gravamen** arrodonit per defecte. En el cas de contribuents l'import net dels quals de la xifra de negocis en els 12 mesos anteriors a la data en què s'iniciï el període impositiu, **sigui d'almenys 10 milions d'euros**, aquest percentatge és el resultat de multiplicar per 19/20 el tipus de gravamen arrodonit per excés.

En el **càlcul del pagament fraccionat per base imposable** del període, resulten aplicables les normes de determinació de la base contingudes en la LIS, sobre el corresponent suport comptable, **incloent-hi el que afecta amortitzacions i periodificacions**.

- **El pagament fraccionat mínim**

El pagament fraccionat mínim s'aplica únicament a aquells contribuents l'import net dels quals de la xifra de negocis en els 12 mesos anteriors a la data en què s'iniciï el període impositiu, sigui almenys de 10 milions d'euros. Amb la norma actualment vigent, **la quantitat a ingressar no pot ser inferior al 23%** (25% per a entitats de crèdit i hidrocarburs) **del resultat positiu del compte de pèrdues i guanys** dels 3, 9 o 11 primers mesos de cada any

natural, segons el pagament fraccionat de què es tracti, minorat exclusivament en els pagaments fraccionats realitzats amb anterioritat.

Per tant, és molt important considerar, d'acord amb el que exposa en els apartats anteriors que, **per a les empreses que han de tenir en compte el mínim calculat sobre resultat comptable, una despesa comptable, fins i tot no sent fiscalment deduïble, pot ajudar a reduir l'import del pagament fraccionat.** Això ocorrerà si el pagament sobre el resultat comptable és major que el pagament segons base imposable. En tal cas, el registre comptable de la despesa disminuirà l'import del pagament fraccionat, sigui o no deduïble de la base imposable aquesta despesa.

www.auren.com